

Josip Kregar

NOVI SVIJET

Poštovani gospodine predsjedniče, dragi gosti, prijatelji i kolege, Ovo je prvi javni nastup *Centra za demokraciju i pravo "Miko Tripalo"* i s vama, nadam se, dijelim osjećaj radosti. Pred nama je dug dan rasprava i zato samo nekoliko prigodnih i svečanih riječi.

Nikad ne bih mogao biti dobar povjesničar. Povratak u povijest za mene je uvijek nekakvo putovanje, uživim se u vrijeme i događaje, ne mogu se od njih ugodno odvojiti, živo zamišljam slike, a ne bih ih znao pretvoriti u neki logičan slijed događaja. Previše, čini mi se, zamišljam. Vraćanje u prošlost me zabrine. Kad pogledam ruševine Rima, ne mogu izbjeći tome da se ne sjetim njegovih dana slave, ali i prolaznosti. Kad gledam film o Dantonu, čudim se kako nije vidio zastrašujuću giljotinu na svom vratu. Divim se hrabrosti ljudi, povjesničara, koji se s tih putovanja u prošlost mogu vratiti mirni i bez straha.

Drugo je međutim s poviješću koje se sjećam. Sjećam se živo studentskih demonstracija iz 1971., skandiranja studenata na terasi višestruko opkoljenog studentskog paviljona. Sjećam se oduševljenja s kojim su mladi - pa i ne baš mladi ljudi tog vremena - pozdravili pokret modernizacije i euforično ga nazvali hrvatskim proljećem. Tu ne trebam ništa zamišljati. Dovoljno je da se sjetim. Živo se sjećam. Sjećam se kraja 80-ih - a s mnogima ovdje ta sjećanja dijelim - kada se povratila snaga optimizma. I snaga da se usprkos opasnostima strašljivo ne povučemo. To se nazivalo krajem hrvatske šutnje. Iz te povijesti vratim se s ponosom, a bez straha.

Danas i ovdje ne radi se o vraćanju u povijest. Nećemo raspravljati o povijesti. Povijest nećemo zaboraviti, ali nije trenutak podsjećanja, već izlaganja perspektiva i prospekta.

Povijest nećemo zaboraviti samo iz jednog razloga. Dozvolite da ga i citiram: “Svaki je narod imao velikane u svojoj historiji i njima treba dati ono mjesto koje oni u našoj povijesti i zaslužuju... a nemojmo zaboraviti da su svi oni u isto vrijeme bili ograničeni i vremenom, uvjetima, klasom kojoj su pripadali i idejama kojima su se rukovodili... Mi smo istinski nasljednici svega što je bilo najbolje u našoj povijesti, ali smo izgradili jednu modernu koncepciju, koncepciju modernog društva koje se temelji na objektivnom društvenom razvitku i na historijskim interesima radničke klase. Jer, zanositi se samo idejama iz prošlosti znači objektivno se svrstati i zastupati jednu romantičarsko-konzervativnu koncepciju koja je mogla biti progresivna pred 50 ili 100 godina, ali koja danas više ne može biti moderna i ne može više biti napredna” (Miko Tripalo, Velika Gorica, 14. 6. 1971: M. Tripalo, *Bez kompromisa*, 264).

Naš centar nosi ime Mike Tripala, ime čovjeka čije sam riječi upravo citirao. Uzeli smo to ime jer je ono sjajan simbol odanosti idejama poštenja, beskompromisnog poštenja. Naslućivanja budućnosti novog svijeta.

Za Hrvatsku se teško može reći da pripada novom svijetu. Ne zato što smo siromašni i rastrgani između ambicija i ograničenja, nada i neuspjeha. Bili smo i siromašniji, a ideje su se činile bolje. Bilo je vremena u kojima je Hrvatska gubila, ali se jasno znalo da spada u novi svijet. Ne spadamo novom svijetu, kasnimo za njim, jer smo nekako izgubljeni između tradicija koje bismo htjeli uzeti sa sobom u taj novi svijet, a tamo ih ne cijene, i između napora da živimo lako, udobno i mirno i nervozne stvarnosti kakvu imaju nesređeni ljudi i narodi. Imamo gorak osjećaj prevarenosti, cinizma i demoralizacije.

Nadamo se boljem. Novi svijet se ne gradi, on se stvara. Novi svijet nije jednostavan kao gradnja betonske kocke, on se stvara našom voljom da mu damo lijep oblik. Stvaranje zahtijeva viziju, vizija zahtijeva raspravu. Tako je i nastao *Centar za demokraciju i pravo “Miko Tripalo”*. Centar je neprofitna, nestranačka i nevladina udruga.

Nadamo se oživiti intelektualnu scenu Hrvatske. Nadamo se utjecati na sadržaj, ali više i na način stvaranja politike i prava u našoj zemlji. Naš centar bit će odvjetnikom novih ideja. Želimo ciljeve postići lobiranjem i javnim zagovorom, povezivanjem s drugim institucijama, udrugama i centrima.

A danas je prva u nizu tribina. Nakon tribina slijedit će publikacije, publikacije će biti povod za akcije. Namjeravamo postati zaklada, osiguravati stipendije i potpore za područja prava, komparativne politike, europskih studija, javnog upravljanja i socijalne politike.

U centru našeg interesa je pravni sustav. Pravni sustav povezan jakim ili pak kapilarnim vezama s potrebama razvoja, gospodarstva, uljuđene ili samo demokratske politike. A kad govorimo o tome, dopustite preuranjenu osobnu napomenu. U Hrvatskoj se nije desila nikakva revolucija, nikad. Nije razbijena pravna tradicija, nije srušena pravna kultura, nisu nestale institucije. Nije bilo revolucije u kidanjima kontinuiteta. Ali bilo je kontrarevolucije, stvaranja straha od postojećeg i realnog, prodor pretpravnog primitivizma, pražnjenje institucija od njihova sadržaja, te je pod krinkom i iza fasade modernih ustava, ljudskih prava, nezavisnog sudstva, javne uprave nastajala zbrka odnosa u kojima je nezavisno sudstvo pripalo samo preostalima, u kojima je javnost (uprava) privatizirana od stranaka i vođa.

Da završim. Mi uistinu držimo da Hrvatska nije periferija koja će novi svijet gledati s nerazumijevanjem i nelagodnom. Danas naš skup treba biti usmjeren budućnosti. Nikad ne bih mogao od nekog tražiti da bude prorok. S putovanja u budućnost teško se vratiti, možda se tamo nalaze strašne stvari koje nas čekaju. Možda pred nama nije cvjetno proljeće. Treba ostati čvrsto, s obje noge ovdje, ali ne gledati natrag, već imati perspektivu i projekciju. Neka danas govore oni koji se ne straše putovanja u budućnost. Ne zbog toga što je teško vratiti se s takvog putovanja. U budućnost trebamo gledati jer tamo treba doći. A kad tamo dođemo, da možemo pogledati natrag i mirno reći da smo učinili svoj posao.

16. STR. PRAZNA